

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem • Monošter, 23. aprila 2026 • Leto 36, št. 16

Nut so pokazali zbornik za 35. oblejtnico Slovenske zveze

V 35. LEJTAJ SO NOVINE PORABJE TRNOK...
stran 3

BOLE GUČATI SLOVENSKI V MERIKI
stran 5

ZIDINE PRIPOVEJDAJO
stran 9

NUT SO POKAZALI ZBORNIK ZA 35. OBLEJTNICO SLOVENSKE ZVEZE

V lanjskom novembri je Zveza Slovencev na Madžarskem v varaškem gledališči svetila 35. jubilej svoje ustanovitve. Že na tom programi so navzauči dobili nauvi zbornik z naslovom »Slovenski rod tod še živi«, šteri zvün toga, ka nutpokaže zgodovino pa zdajšnje delovanje Slo-

Nauva kniga je napisana v slovenskom knjižnom geziki, má pa citate v našoj domanjoj rečji tō. Zbornik je vküppostavo uredniški odbor (szerkesztőbizottság), šteroga predsednik je biu Franci Just, članice pa Andrea Kovács, Marijana Sukič, Silva Eöry pa Lilla Bugán. (Slejdnja

Šanji Krpič pripelo prve novine Porabje v Varaš.

Tretji tau zbornika, »Ostajajo z nami«, guči o trej izjemni peršonaj, Jožini Hirnōki, Ireni Barber pa Ireni Pavlič. Kak smo čüli od urednice Marijane Sukič, so na začetki dojspisali vse, ka so trgé aktivisti napravili v svojom življenji. Nej je prej čüda, ka so odebrali vrnau nji, vej so si pa »vüпали usodo skupnosti vzeti v rokē.« Marijana se je spominala, kak so Slovenci vōstapili iz DZJS in kak se je ustanavljala Slovenska zveza na den, gda so na Vogrskom štrajkali taksisti. Povödala je, ka so té trgé lidgé vsi malo ovaški bili: Jože Hirnōk je biu človek političar, šteri si je vsikdar nika vōzmislo pa tisto do konca spelo; Irena Barber je bila prej kulturnica s srcom in düšov, štera je dosta pomagala skupinam pa ojdla ž njimi po Sloveniji; Irena Pavlič pa je bila kombinacija obej, političarka s trdov glavauv pa kulturnica, štera je stvaurila peštarsko slovensko družstvo.

V knjigaj leko preštémo spomine ništerni lidi na té tri osebnosti, pisali so njini držinski člani, padaške in poznanci. Marijana Sukič je vōpostavila: Jože je nikdar nej šanjaliivo cajt za pogučavanje s (prausnimi) lidami, rad je debatéro. Irena Barber – štera je mrla vrnau pred dvajstimi lejtnami – je rada mejla kulturo, eške rajši pa je prej pisala. Bila je »človek sprave«, leko je pomirila lidi, šteri so se vküpsvadili. Irena Pavlič je dolgo živejla v Budimpešti, domanji lidgé so go spoznali kak »gospau s kola-pošom«, štero je mujs bilau poslušati, vej je pa vsikdar nücala lejpe rečji. In je vseposedik slovenski gučala.

Slejden tau knige se spravla s tejm, ka vse so té tri peršone napisale. Njine bibliografije je vküppostavo Franci Just, dosta pa sta ma pomagali Marijana Sukič in Katarina Hirnōk tō. Té tau je šurki dobri 20 procentov zbornika, predsednik uredniškoga odbora se je zatok odlaučo za njega, ka v sloven-

skom knjižničarskom katalogi (COBISS) strašno dosta njini naslovov fali.

Leko se spítavamo, zakoj se zbornik zové vrnau »Slovenski rod tod še živi«. Tau so reči iz pesmi »V Porabju dobri so ljudje«, štero je napiso veuki padaš Slovencev na Vogrskom, žau, že dugo pokojni Jože Vild. Franci Just je raztomačo, ka iz té naute žari optimizem, šteroga so po-

1988. leta prvič leko prišo prejk na Gorenji Sinik. Nauvi slovenski parlamentarni zagovornik Karči Holec je nazajpono, ka ga je k novinam Porabje pozvala Irena Barber, Jože pa je prej rejsan biu »porabska legenda«. Lali Hanžek je biu gvüšen, ka bi brezi Irene Barber nej bilau folklorne skupine na Gorenjom Siniki.

Károly Bauer je biu od 1983.

Člani uredniškoga odbora zbornika (sedijo z lejeve): Marijana Sukič, Franci Just in Silva Eöry. »Za porabske Slovence je vrejdnó delati,« je na predstavitvi povödala predsednica Slovenske zveze Andrea Kovács.

venske zveze, dosta vse povej o trej lidaj, brezi šteri bi té organizacije nej bilau: tau so nekdešnji predsednik Jože Hirnōk pa dvej nekdešnjivi sekretarki Irena Barber in Irena Pavlič.

Nauve knige na 192 stranaj in s 102 kejpami so letos 14. apriliša nutpokazali v razstavnom prostori Slovenskoga doma. Na program je prišlo deset takši članov Slovenske zveze tō, šteri so cujbili že pri njenoj ustanovitvi pred 35 lejtnami, pa so eške gnes aktivni. Navzauče je oprvim pozdravila predsednica Zveze Andrea Kovács in povödala, ka se je 1990. leta porabska slovenska skupnost postavila na svoje nogé. Furt je več pravic dobivala, stvaurila je novine Porabje, Radio Monošter, Slovenski dom, Porabje d. o. o. pa Razvojno agencijo Slovenska krajina. Eške gnesnedén pa je prej najbolje važno gordržati porabsko kulturo, slovensko erbo pa materni gezik. Predsednica se je spominjala, kak go je 1993. leta Jože Hirnōk nagučo, aj dé delat k Slovenskim utrinkom, 2019. leta pa za tau, aj prejkvzeme delo predsednice Zveze.

je največ napravila pri organizaciji, prejk je mejla cejlo dopisovanje z avtorami zbornika.) Franci Just je vōpostavo, ka se kniga začne s pozdravnimi rečami zdajšnje predsednice Zveze, predsednice Republike Slovenije Nataše Pirc Musar in ministra za Slovence po svejti Mateja Arčona. Te pa sta na redej zgodovina pa delovanje organizacije.

O tom tali zbornika je gučala urednica Silva Eöry. Povödala je, ka so na začetki dojspisali, ka se je godilo porabskim Slovencom od konca prve svetovne bojne do politični sprememb v 1990. leti, te pa eške rezultate slejdnji trej desetletij in pau. Silva je povödala, ka je že 1988. leta cujbila na zadnjom kongresi Demokratične zveze južnih Slovanov (DZJS), od tistoga mau pa je dobila dosta privatni spominov. Na priliko, kak je 1988. leta napravila prvi intervju z Irenov Barber za soboški radio, kak so batrüvali slovenske aktiviste, aj ustanovijo družstvo Lipa, kak se je 27. oktobra 1990 v kulturnom domi na Gorenjom Siniki »pisala zgodovina«, pa kak je

Na predstavitvev zbornika je bilau najgir dosta lüdi z bejdvej strani grajnice.

rabski Slovenci sploj potrebni. Navzauči v Slovenskom domi so z magnetofona leko poslušali tau pesem, kak go vküper spejavajo varaške pa števanovske ženske.

Uredniki so knigo vküppostavljali skor edno cejlo leto, zdaj so pa gvüšni, ka se je splačalo. Slovenska zveza je prej za svoj jubilej dobila lejpi spomenik. Če malo prelistamo zbornik, vidimo, ka na veuki kejpaj vsikdar roké gestejo: sejajo, držijo glaž z vodauv, djabko ali knigo. Tau prej znamenüje, kakše flajsne roké majo porabski Slovenci. Knigi je lejpo formo dau oblikovalec Črtomir Just.

Na konci programa je vsakši daubo rejč. Predstavnik Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu Robert Kojc si je dobro zamerko, ka ma je Jože Hirnōk pravo, gda je oprvim prišo v Varaš: »Ti se povrneš v Ljubljano, mi pa ostanemo tü.« Tau ma je dalo misliti in od tistoga mau vsikdar pomaga Porabji.

Srečko Kalamar, rojeni na slovenskoj strani nej daleč od Porabja, se živo spomina, kak je

leta dvej desetletji prvi človek Monoštra. Jože Hirnōk se ma je prej taužo, ka je Slovenska zveza v ulici Deák samo v »zarendi«. Župan je vsikdar simpatizéro s Slovincami, zatok jim je pomago najti edno zidino in za bodauči Slovenski dom dau več penez kak vogrski rosag. Zdaj je prej veseli, ka je Zveza »vözraščena gratala«. Na program je prišla nekdešnja parlamentarna zagovornica Erika Köleš Kiss tō, navzauče pa je pozdravila slovenska generalna konzulka Dubravka Šekoranja ranč tak.

Nutpokazani zbornik dosta féle informacij drži v sebi. Piše o zgodovini in zdajšnji dejavnosti Zveze, prinaša pa osebná spominanja na tri važne lidi v življenji organizacije in njine podrobne bibliografije tō. Svejšnji programi so leko lejpi, donk pa taminejo. V zborniki pa za vsikdar ostane spomin na veuke čase edne male skupnosti.

(Na programi je dvej porabskivi slovenskivi ljudskivi pesmi za-spejvala Štefanija Dravec.)

-dm-

V 35 lejtaj so novine Porabje trnok dosta pomagale pri krepitvi slovenstva

Že prva, kak so oktaubra 1990 ustanovili Zvezo Slovencev na Madžarskem, so slovenski narodnostni delavci premišlaval, ka vse bi mogla njina nauva organizacija delati. Gor so prišli, ka če želejo priti do članov slovenske skupnosti, de najbaukše, če začnejo vödavati novine. Tak bi vsakša slovenska držina leko preštela informacije v svojoj maternoj rejči. Z drugoga tala pa so steli lidam pokazati, zakoj pa kakši Slovenci so. Prvo številko novin Porabje bi radi vödali za slovenski kulturni svetek, 8. februara 1991, depa tau se je nej posrečilo. Vö pa je prišla 14. februara – na den, gda se ftički ženijo.

Od tistoga mau je minaulo že 35 lejt, leko povejmo, ka cajt edne cejle generacije. Porabje je gratalo časopis nej samo Slovincov v krajini, liki po cejlom Vogrskom, depa daleč na tihinskom ranč tak. O tajoj dugoj pausti smo se nej davnik pogučavali s prvov odgovornov urednicov novin Marijanov Sukič – štera je tau delo opravljala više tresti lejt – pa z njenov naslednicov Nikolettov Vajda-Nagy, štera že tri lejta pa pau ranč tak dobro skrbi za novine.

»Gda smo se 1990. leta pogučavali, kakše aj baudejo naše novine, sem ge vödržala pri tom, ka je moremo zvün slovenskoga knjižnoga gezika mujs pisati v domanjoj rejči tó,« je v uredništvu v varaškom Slovenskom domi začnila pripovedjati Marijana Sukič. »Dobro smo znali, ka se je večina naši bralcov – srejdnja pa starejša generacija – nikdar nej včila knjižno rejč. Nej smo pa znali, kak aj pišemo v našoj rejči, vej pa vsakša ves malo ovak guči. Donk smo napravili en sistem, šteroga se zvekšoga eške gnesneden tó držimo.« Marijana se je spominjala, ka so bili domanji Slovenci

vsikdar spoj navezani na svoje novine. »Tau je biu prvi časopis v njinoj maternoj rejči, šteroga so dobivali na dom. Najraj so prej šteli interjune z domačimi lidami, prausna pogučavanja z njnimi sausadami, žlatov ali spoznancami. Zvün toga so

Prva glavna in odgovorna urednica novin Porabje Marijana Sukič in njena naslednica Nikolett Vajda-Nagy. »Smo časopis za slovensko skupnost v Porabji pa indrik na Vogrskom, bralci v novinaj leko vidijo svojo materno rejč dojspisano.«

bile za nji zanimive eške poljudnoznanstvene (ismeretjesztő) serije o vsefelé temaj v domanjoj rejči, najbolje etnološke, ki so pripovedjale o svejti, v šterom so gorrasli. Ali pa kakše gezikovne serije, humorno napisane. Morem znauvič vöpostaviti, ka naši bralci eške gnesneden najraj štejo pogučavanja z domanjimi lidami.«

Novine Porabje so bile na začetki trnok prausne. Prvi par številka je vöprišlo vsakši drugi keden na šest črnobejli stranaj, za en malo pa so zavolo praktični zrokov prejkodišli na osem strani. Pomalek je časopis farbe daubo, 2005. leta pa je začno izhajati gnauk na keden. Od 2017. leta dale je Porabje tednik na dvanajset farbasti stranaj.

Če je štoj v Marijane cajti staupo v uredništvo, je vüdo, ka so mele novine samo tri znautrašnje sodelavce, zvün urednice eške Brigito Korpič pa Karčina Holeca. Samo uni trgé pa bi nej mogli s kedna v keden napuniti ča-

sopis. »Pomagalo nam je dosta lüdi. Bili so takši, šteri so redno pisali, med drugimi Marija Kozar pa Francek in Dušan Mukič iz Sombotela, Irena Pavlič iz Budimpešte, Irena Barber z Dolenjoga Sionika ali Klara Fodor. Za nas pa je gda pa gda delalo eške

več lüdi, šteri so napisali, ka se godi na priliko na Gorenjom Seniki ali v Števanovci. Tistoga ipa smo eške nej meli emailov, dosta več smo se pogučavali po telefoni ali iz oči v oči.«

Dugolejtna urednica je pisanja dobivala iz sausadnoga Prekmurja ranč tak. »Naša stalna sodelavka je eške gnes Silva Eöry, vrnau takši pa je biu pokojni Ernest Ružič tó. Miki Roš je spoj dosta štorij pošilo za mlašečo stran. Uni so dostakrat pisali v prekmurskom guči, šteroga smo malo prejkspisali po našom.«

Financéranje novin je sprvoga nej bilau léko, pravi Marijana. »Peneze sta davali tak vogrska kak slovenska vlada. Z madžarske strani so nas financérali prejk ednoga sklada, zatok smo vsakšo leto mogli kandidérati za podporo. Dostakrat smo eške marciuša nej znali, ali mo meli letni proračun. S slovenske strani smo pomauč dobivali prejk Slovenske zveze, štera je naš založnik.

Na začetki nam je Slovenija pokrila blüzi 70 procentov stroškov, Madžarska pa kau- li 30. Našo financiranje se je rejšilo v časi druge Orbánove vlade, gda smo gratali postavka v proračuni (költ-ségvetési tétel) Državne slovenske samouprave. Od tistoga mau smo več nej meli finančni problemov. Tak se je v cajtaj, gda sem bila eške ge urednica, obrnauo, gnes dobivamo 70 procentov pe- nez z Vogrske, ostali 30 pa od Slovenije.«

S 1. septembrom 2022 je Marijana Sukič odšla v penzijo, njeno uredniško mesto je prejkvzela Nikolett Vajda-Nagy, štera se je za novinarko vönavčila v Ljubljani. Delala je več lejt pri varaškoj televiziji, članke za novine Porabje pa piše že od mlašeči lejt. »Gda sem začnila delati kak urednica, sem sprvoga vse tak pistila, kak je bilau. Te sem pa en par stvari donk spremenila: na priliko mesto slovenskoga televizijskoga programa so zdaj križanke (rejtvények). Vertinje najraj štejo recejpte v domanjoj rejči, lübitelom knjig pa redno priporačamo dobro štenjé. Nekda smo v vsakšoj številki meli edno pozitivno 'miseu kedna', tau se je bralcom spoj vidlo, zatok je mabiti obnovimo.«

Novine majo edno prilogo (melléklet), »Mlado Porabje«. »Probamo priti do mlajše generacije ranč tak. Pišemo jim o temaj, štere je brigajo, depa vsikdar prosimo šaulare in študente, aj nika sami tó napišejo. Slejdnja takša priloga je vöprišla zdaj na začetki apriliša, v njej smo vödali literarna dela vsakšoga, šteri se je lani zglaso na razpis 'Porabske litere'.«

Glavne teme v novinaj so ostale gnake, pravi Nikolett. »Smo časopis za slovensko skupnost eti v Porabji pa na Vogrskom. Med bralci

so eške gnesneden najbolje prilüblene življenjske zgodbe, interjunge z našimi Slovincami, šteri pripovedjajo, kak so inda svejta živeli uni, njini stariške ali stari stariške. Dosta pa pišemo od toga tó, ka se godi v sausadnom Pomurju.«

Urednica pravi, ka vsikdar bole naglo živémo, zatok trbej premišlávati o bodaučnosti novin Porabje tó. »Moremo eške bole digitalni gratali, vej pa mladi najraj vse na interneti štejo. Donk mo pa obranili časopis v nadruk- nivanjoj formi, vej je pa večina naši bralcov iz srejdnje ali starejše generacije. Uni eške itak najraj papérnate novine v roké vzemejo.«

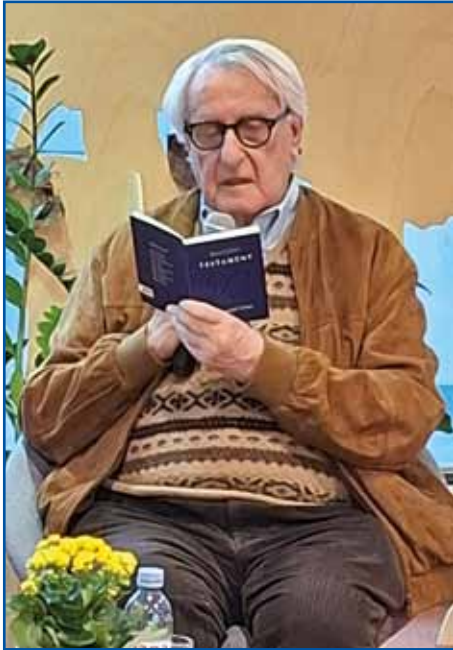
35. oblejtnica je dobra prilika, ka se časopis malo pre- nauvi, je gvüšna urednica Nikolett. »Pripravlamu cejla nauvo vizualno podobu. V preminauči lejtaj se je vpelalo že več menjši sprememb, zdaj de pa kompletno ovak. Vüpamo, ka do se naše 'nauve' novine vidle bralcom. Že za par kednauv je leko v roké vzemejo.«

Porabski Slovenci smo trnok navezani na svojo krajino, kulturo in materno rejč. Nekdešnje urednico Marijana smo za konec eške pitali, ali se je novinam v preminauči 35 lejtaj posrečilo okrepiti slovensko identiteto bralcov. »V tisti generacijaj, štere je gnauksvejta sram bilau njinoga pokolenja pa maternoga gezika, se nam je prišikalo okrepiti slovensko čütenje. Svoj gezik so vidli v novinaj, cuj so se vzeli, ka so se z nami po vesnicaj pa v Varaši slovenski pogučavali. Gratali so ponosni na tau, ka so Slovenci. Mlajše generacije pa se – tü so dosta napravile šaule – bole zavedajo svoji korenin. Ali bole djenau povödano: korenin svoji starišov pa stari starišov.«

-dm-

Testament Branka Šömna – zadnje pesmi, ne pa tudi zadnja zgodba

Ko človek dopolni 90 let, običajno ne razmišlja več o novih začetkih. Branko Šömen pa je ob svojem ju-

Branko Šömen bere iz svoje pesniške zbirke.

bileju naredil nekaj drugega – napisal je knjigo, ki ni le nova zbirka pesmi, temveč tudi osebno slovo od pisanja poezije. V soboški knjižnici je predstavil pesniško zbirko Testament, v kateri je zbral 90 pesmi. To je toliko, kolikor let šteje njegovo življenje. A številka ni naključje. Kot pravi, gre za knjigo, v kateri je zapisal tisto bistveno: "Testament je zbirka, s katero sem se poslovil od čustvenega liričnega sveta."

Pesmi kot osebna bilanca

Zbirka ni lahko branje. Je zadržana, mestoma tiha, predvsem pa izrazito osebna. Nastajala je v času razmisleka o življenju, minljivosti in izkušnjah, ki so se nalagale desetletja. Šömen svojo ustvarjalno pot opiše z močno, skoraj surovo metaforo: človek je kot drevo, ki se z leti spre-

minja. »Kot se staro drevo posuši, tako se tudi človek z leti spremeni v pen, ostane brez sončnih vej in zelenih listov,« pravi. In prav to občutje prežema zbirko. A Testament ni le niz pesmi. V njem sta – kot poudarja avtor – ključna začetek in konec. Prva in zadnja pesem naj bi po besedah avtorja pojasnili vse: kar je napisal, kar je doživel in kar ga še čaka.

Ustvarjanje, ki se ne ustavi

Čeprav zbirka pomeni slovo od poezije, pa Šömen ne zapira vrat ustvarjanju. Daleč od tega, saj že načrtuje predstavitev

Za Šömom stoji izjemno bogat in raznolik opus, ki obsega pesniške zbirke, romane, humoreske, mladinsko literaturo, publicistična dela ter filmske scenarije.

svoje nove knjige. Tokrat romana.

A pred pogledom naprej pogled nazaj. Za Šömom je izjemno širok opus: pesniške zbirke, romani, humoreske, mladinska literatura, publicistika in scenariji za film. Pisal je

za radio, sodeloval z režiserji, predaval na zagrebški akademiji dramskih umetnosti in soustvarjal nekatere res pomembne filmske zgodbe.

Med drugim je podpisan pod scenarij filma Let mrtve ptice, za katerega je prejel zlato areno, ter sodeloval pri filmu Rdeči boogie ali Kaj ti je deklica. Njegovo ustvarjanje se nikoli ni omejevalo na eno samo obliko. Kot pravi sam: imel je voljo, izkušnje in – kot doda z zadržano ironijo – najbrž tudi kanček nadarjenosti.

Življenje piše zgodbe

Njegova pot ni bila vedno lahka. Zaradi satiričnega pisanja je v mladosti celo končal v zaporu, kar je zaznamovalo njegov odnos do besede in humorja. Že kot študent svetovne književnosti v Ljubljani je zaradi satiričnega časopisa

na in nevarna je lahko beseda. A prav ta izkušnja ga ni zaprla, temveč odprla v svet. Svojo pot

Pesnik je 1. aprila praznoval 90. rojstni dan.

je začel kot novinar in urednik. Najprej pri Mladini, nato na Radiu Slovenija, kjer je ustvarjal v mladinskem uredništvu. Kasneje je postal dopisnik kulture v Zagrebu, kjer je desetletje predaval scenaristiko na akademiji dramskih umetnosti. Ves čas ga je spremljal tudi film: kot urednika revije Ekran, kot scenarista in kot filmskega kritika, ki je poročal z največjih mednarodnih festivalov – od Karlovih Varov in Krakova do San Franciscina in Los Angelesa, kjer je dolga leta spremljal tudi podelitve oskarjev.

Ob tem je gradil izjemno raznolik opus: od romanov, pesniških zbirk in mladinske literature do publicistike in filmskih scenarijev. Njegovo ustvarjanje nikoli ni bilo omejeno na en sam izraz, temveč je ves čas prehajalo med literaturo, filmom

in razmislekom o družbi. Hkrati pa je ostajal tesno povezan s srednjeevropskim kulturnim prostorom. Srečal se je tudi z Václavom Havlom, o katerem je napisal knjigo, prevajal iz poljščine in češčine ter ostal zvest branju. Kot pravi, še danes najraje posega po poljski, češki, slovaški in ukrajinski literaturi; to so vplivi, ki jih je mogoče začuti tudi v njegovem pisanju.

Nekaj teh svetov, izkušenj in razmislekov je našlo pot tudi v Testament.

Ne konec, ampak prelom

Čeprav naslov zbirke zveni dokončno, v resnici ne pomeni popolnega konca. Šömen namreč že napoveduje novo, obsežno delo. Gre za roman Belnika revije Ekran, kot scenarista in kot filmskega kritika, ki ga opisuje kot svojo življenjsko kroniko. Knjiga, dolga kar 1500 strani, naj bi izšla jeseni.

Testament je tako prejel prelom kot slovo.

Je trenutek, ko se avtor ozre nazaj, potegne črto in zapre eno poglavje; da lahko odpre drugo.

In morda je prav v tem njegova največja moč: ne v tem, da konča, ampak da zna povedati, kdaj je čas za premik naprej.

Vida Toš
Foto: Raša Šömen

BOLE GUČATI SLOVENSKI V MERIKI

Dr. Klaudija Sedar, direktorica Zavoda Primoža Trubarja je 19. marca notapokazala malo knigo Sledi Prekmurja čez ocean v sobočkom Evangeličanskem centru, štera je sad dela z lanskoga leta, kda

Dr. Klaudija Sedar, direktorica Zavoda Primoža Trubarja, gda je nutpokazala knigo Sledi Prekmurja čez ocean.

je bila Klaudija Sedar v Meriki vküper z filmskim ustvarjalcom Jožetom Glažarom pa sta vküppobrala zgodbe ništernij emigrantov, šteri so od nas odišli na začetki 20. stoletja kak dosta-dosta drugij lidij nej samo z Evrope, liki z Azije tuj, vüpaouč najti baukši žitek od tistoga, šteroga so meli v staroj domovini. Klaudija Sedar je ekstra povejdala na predstavitvi, ka je nišče nej bogati grato od tistij, šteri so odišli v Nauvi svejt (etak so zvali inda Meriko), liki je gvüšno, ka so meli baukše plače pa življenje.

Té zgodbe je Klaudija Sedar pripravila v knižno formo, knigo pa je vödau Zavod Primoža Trubarja. Klaudija Sedar je najšla eno preveč edinstveno (egyedülálló) fotografijo, na šteroj so naši emigranti na šifti na pauti v Meriko. Lidje, štere je ziskala pa spitavala, so bili potomci (leszármazottak), zvekšoga so več nej vejdli slovenski (prekmörški) gučati. Dva najstarejšiva sta se narodila leta 1929, najmlajša pa leta 1983.

Vse vküper je bilau petnajset lidij, s šterimi se je Klaudija

srečala v Meriki: Stephen Antalics (Bethlehem), Kathy Bokan Remaly (Bethlehem), Shirley Dalusio (Bethlehem), Ronald Hari (Hellertown), Carol Henn (Bethlehem), Albert Holcz-

mann (Ashfield), Christine Hrichak (Bethlehem), Marie Jordan (Bethlehem), Mary Karol (Hellertown), Sharon Lintner (Emmaus), Lisa Baker Moretz (Bethlehem), Eugene Novak (Bethlehem), Sheila Elaine Novak (Hellertown), Marija Skrilec (Bethlehem), Betty Sylva (Bethlehem). Eden človek, šteri je doma v Prekmörji dau informacije o emigrantaj, je biu Benjamin Jošar z Bodonec.

Stephen Antalics je važna oseba v toj knigi, šteri je univerzitetni profesor grato v Meriki pa je z našoga naroda! Do penzije je delo na alma materi Lehigh University, šteri se najde ranč tak v Bethlehemu. Dejdek profesora Antalicsa je z Noršinec (pri Soboti v Prekmörji) odišo v Meriko. Oča njegve mame je biu Stephen Domiter, šteri se je naraudo pri nas v Porabji, v Sakalovcaj. Pravo je, ka so slovenski emigranti najoprvin v vogrsko cerkev ojdli v Bethlehemu, ka so té gezik gučali, dapa so jih Vaugri v tistoj cerkvi dojgledali, zatok so enjali tá oditi k meši pa so se prejkvzeli v slovaško cerkev, gé so lejko čüli

skurok gnako rejč, kak so go oni gučali. Sledkar so si slovenski emigranti zozidali svojivi cerkvi (katoličanci pa literani ejkstra).

Profesor Antalics je gorzraso kak Windish, čegli je nej razmo té rejči pa nikdar nej spitavo, ka je tau. Gnauk ga je sin pito, zakoj je un Windish? Profesor njemi je probo raztomačiti kak je znau, dapa je sinek tak vido, ka tau nema smisla. Zatok je začno raziskovati izvor rejči v Sloveniji, Prekmörji pa Porabji. Po prvoj svetovnoj bojni, kda so Prekmörje združili z jugoslovanskim kraljestvom so madžaronski pristaši začnili širiti, ka tuj Vendi živejo, nej Slovenci pa tej so vsi Vaugri, vogrski gučijo pa vözmislili vsefelej norije. Agenti (ügynökök) vendskij propagandistov so šli v Meriko, gé so s strašnimi, dapa lažnimi novicami prestrašili emigrantske Slovence, kak se hüdo mantrajo domanji Slovenci v Prekmörji pod srbsko-slovenskim djarmom, zatok naj uni tuj

Gyula Beer (Križevci) in Rose Kozo (Csörötnek)

pravijo o sebi, ka so Vendi. Kda so emigranti nagnauk gratali Vendi, so tej agenti probali nagučati merikansko vlado prauti jugoslovanskomi kraljestvi pa pravli, naj poglednejo bethlehemske »Vende«, ka uni so »dokaz (bizonyíték)«.

Za toga volo je bilau, ka so se v angleščini zvali za Windish

Slovenci v Bethlehemu, čegli so v maternom geziku itak tak pravli, ka so uni Szloveni. Njigve novine so se pisale American Windish Voice v angleščini, dapa glavni naslov je biu itak Amerikanszki Szlovenecov Glász.

Kda je profesor Antalics odkriu, ka je tau nej tak

Lidje, štere je Klaudija ziskala pa spitavala

pa so uni nej Windish, liki Slovenci, so se ništerni fejest razčemerili na njega, ka so mislili, ka profesor gvüšno šče sfundati njigvo identiteto. Profesor Antalics je objavo indasvejta v našij novinaj

Porabje podraubno objavo v začetki 90. lejt 20. stoletja o delüvanji vendske propagande v Meriki. Té so se pri nas pá pojavile stare teorije o Vendaj pa o čüdivitij legendaj o našom izvori (eredet), čegli je naša zgodovina nikak nej skrita, smo Slovenci, tau je svetlejšo od sunca, samo je ništernij ftraga tau

ziskati v zgodovinskij dokumentaj, šteri so té gratali, kda je nišče nej znau (ranč Vaugri nej), ka je rejč »vend«. Ena druga potomka je ešče znala kaj slovenski gučati. Una je Betty Sylva, štere oča je z Panovec, zmejs kda je mati z Košarovec (tam se pravi Košaras, kak vogrsko

ime vesi Kosárháza) šla v Nauvi svejt. Stariši so bole angleški gučali svojim mlajšom, slovenski samo té, kda so nej ščeli, ka bi jih razmeli. Albert Holczman pa itak guči domanjo slovensko rejč. Tau pa je ešče posaba čüдно, ka se je nej samo gospaud Holczman naraudo v Meriki, liki njegvi starši tuj! Baba je bila z Ratkovec, dejdek pa je biu Slovenec s Štajerske. Dosta je pazila baba na maloga Alberta: »Ona me včila slovenski, gučala samo slovenski. Kda san mali biu, san bole gučo slovenski kak angleški, malo san zmešani biu.«

Ešče ena zanimivost, ka je biu dejdek Sharon Lintner z Taranya (Šomodska županija na Vogrskom), gé so ešče v tistom časi gučali slovenski (nej naš porabski dialekt, liki markovsko narečje). Pauleg toga so meli naši slovenski emigranti v New Jersey-ji, pri New Yorki eno posejbo skupnost, gé so vküper z Vaugri zozidali skupno cerkev.

Akoš Anton Dončec

OD SLOVENIJE ...

Stevanovič predsednika državnega zbora

Poslanci so na tajnem glasovanju za novega predsednika državnega zbora izvolili prvaka stranke Resni.ca Zorana Stevanoviča. Podprlo ga je 48 poslancev, 29 jih je glasovalo proti, s čimer je bil izvoljen že v prvem krogu in je na tem mestu nasledil Urško Klakočar Zupančič.

Kandidaturo so poleg poslancev njegove stranke omogočili tudi podpisi dela poslancev SDS ter NSi, SLS in Fokusa. V strankah leve sredine so imenovanju nasprotovali, poslanci SD ter skupne liste Levice in Vesne glasovnic niso prevzeli, v Svobodi pa so glasovali proti. Izvolitev pomeni, da je na čelo parlamenta znova stopil predstavnik ene manjših parlamentarnih strank. Po ocenah političnih analitikov pa razplet glasovanja nakazuje možnost oblikovanja desnosredinske parlamentarne večine v prihodnjih tednih, čeprav vloga stranke Resni.ca pri tem za zdaj ostaja odprta.

Prihodnji teden dogovor o pravih odborih državnega zbora

Po konstituiranju novega sklica državnega zbora bodo poslanske skupine začele pogovore o ustanovitvi prvih delovnih teles. Predvidoma gre za tri ključne odbore, in sicer za zunanje zadeve, zadeve Evropske unije ter začasni splošni odbor, ki omogočajo začetek zakonodajnega dela.

O njihovi sestavi in razdelitvi vodstvenih mest se bodo vodje poslanskih skupin poskušali dogovoriti na kolegiju predsednika DZ Zorana Stevanoviča. Do zdaj soglasja niso dosegli, zato odbori ob ustanovni seji še niso bili oblikovani.

Vodja poslancev Svobode Borut Sajovic je ob tem napovedal, da bodo na kolegiju odprli tudi vprašanje označenih glasovnic na tajnem glasovanju za predsednika DZ. Po njegovih besedah gre za nesprejemljivo prakso, ki kaže na pomanjkanje zaupanja, zato pričakuje jasno politično zavezo, da se to ne bo ponovilo.

Večina poslanskih skupin je medtem že oblikovana, kar je pogoj za nadaljnje delo parlamenta. Z ustanovitvijo prvih odborov bo državni zbor lahko začel obravnavo zakonodajnih predlogov.

Penzionisti so meli občni zbor

Drüštvo porabskih slovenskih pensionistov je 16. aprila v varaškem Slovenskem daumi melo svoj redni letni občni zbor. Pozvanje na djilejš je dobilo 96 rednih članov, od toga nji je prišlo 63, tak je občni zbor bijo sklepčen (határozatképes) pa je leko v 13.45 vöri - kak je tau bilau planirano - začno s svojim delom. Med gosti so pozdravili dosedanjo slovensko zagovornico v vogrskom parlamenti Eriko Köleš Kiss pa predsednico Slovenske zveze Andreo Kovács.

Po opravljeni administraciji so člani drüštva leko poslušali poročilo predsednice drüštva Marijane (Babi) Fodor o lanskom deli. Kak je pravla, drüštvo je izpelalo vse svoje programe, stere je planiralo. Zavalila se je članom pevske skupine Rozmaring pa njinoj voditeljici in mentorji Marijani Kovač pa Matiji Horvat, ka skupina red-

no dela pa ojdi na nastope. O gazdüvanji drüštva je gučala blagajničarka Margita Korpič, drüštvo je s pejnzi nej melo problemov, leko je redno delalo.

Za tau se je zavalila Uradi za Slovence iz Ljubljane, skladi Bethlen Gábor iz Budimpešte pa Eriki Köleš Kiss, stera je iz poročuna (kölségvetés) zagovornice vsigdar davala podporo za programe pensionistov. Občni zbor je enoglasno sprejel obad-

vej poročili, ranč tak plan dela pa gazdüvanja za leto 2026. V tom leti de najvejši program 30. oblejtnica drüštva, stera de se svetila na konci augustuša,

bau pa letos v programi več športa tö. Sprejeto je bilau poročilo nadzorne komisije tö, predsednica Andrea Kovač je tapravla, ka je drüštvo zakonito gazdüvalo, pejnzge so bili ponücani tak, ka so poštüvali vse zakone pa predpise. Kak

predsednica Slovenske zveze se je zavalila članom drüštva pensionistov, ka Zveza na nji vsigdar leko računa, oni so tisti, če dobijo pozvanje, vsigdar pridejo na programe Zveze. Pod točko dnevnoga reda Razno se je članica iz Slovenske vesi Hugi Meggyes zavalila vsem, steri so pomagali pri borovom gostüvanji, vsem ženskam, stere so na delavnicaj delale rauze pa püšle iz krep papira pa tistim tö, steri so se na samom borovom gostüvanji notanaravnali, naše-mili. Drüštvo je Hugi Meggyes ejkstra gratulejralo za odlikovanje, stero je lani pred božičom dobila od Občine Monošter. Za podporo zagovornice se je zavalilo z menkšim darom pa go je pozvalo naj notastaupi in drüštvo. Člani drüštva so se po dobro opravljenom deli ešče dugo drüžili pri bejлом stoli in restavraciji Lipa.

M. Sukič

IZ NAŠE KÜNJE: ZLAGANI TIRAMISU

Pridejo dnevi, gda se nam nika ne da. Odimo od sobe do sobe, gledamo, ka bi trbelo spucati pa spejglati, na konci pa se znajdemo pred televizijo. Pa nika nej. Tüdi za takšne dneve obstajajo recepti - hitri, lejki, pa či gli so malo zlagani.

Pred kratkim sve s pajdašico bile v Monoštri pa küpile prašek za kremšnite. Tüdi v Sloveniji se dobi slični praj, tak lejko delamo danešnji zlagani tiramisu na obej stranej meje. Ta krema se lejko ponüca za vsefele kombinacije, od sadnih pa nesadnih.

Pri nas se je zadnjič znajšla na mizi kak lažen tiramisü, pa gnes recept delim z vami. Ges sam ga delala v obliki torte v okrauglom pleji premera približno 28 cm. Seveda lejko ponücate ovakše pleje, lejko pa ga napravite tüdi v šalicaj. Vi se odlaučite, kak de vam najbavše, povem pa, ka se kak torta trno lepau reže. Kre-

ma je fajni kompaktna, kak tau tüj vidite na sliki.

Za zlagani tiramisü te nücali:
- 1 vrečko kreme za kremšnite (Házi krémes krém)
- 900 ml mlejka
- 250 g maskarponeja
- 2 vanili cukra
- po želji 1-2 žlici ruma
- 400 g baby piškotov (babapiskóta)
- 500 ml sveže küjane kave

Piškote namočite v kavo, samo

za sekundo, zatau ka se hitro napijejo, sledi pa še potegnejo

vlogo od kreme. Če de piškot preveč namočeni, de lejko na konci tiramisü preveč namočeni, pa de ga težko rezati. Pripravite kremo. V mlejko siplete praj pa ga mikstate približno tri minute, te dodate cuj vanili pa maskarpone. Polovico kreme razporedite na piškote.

Dodate nauvo plast piškotov, namočenih v kavo, te pa na

njih razporedite še drügo polovico kreme.

Hladite v hladilniki 3-4 vöre, še baukše pa, če pistite prejk nauči. Gda tiramisü vzemete iz hladilnika, ga lejko potrausite s kakavom, ka de lepši na pogled.

Ta krema je univerzalna. Če mate doma deco, šteri ne smejo kave pa ruma, lejko za njih napravite ovakšo verzijo. Namesto v kavo namočite piškote v čokoladno mlejko. Če majo radi sadje, lejko piškote namakate v razne soke, tüdi v tistoga, šteri grata, če zmiksate kakše jagode ali borovnice. Telko idej, kelko jih je, vam eti ne morem napisati, ali vsakši lejko za sebe najde takšo, štera de njemi pisana na kaužo. Moj naslednji poskus de domači jurkov sok, pa mo vidli, ka de se zgaudilo.

Pa dober tek iz naše v vašo küngo!

Simona Rituper

Aleksander Ružič

VSE SE OBRNÉ

Gabor je tisto nouč, da je domou s penzionističnoga dneva prišo, dugo nej mogo zaspati. Telko njemi je ojdlo po glavi, ka so njemi slike skakale ene prek drügi.

»Ja, vsega je bilou. Pojep je lepou igro pa pörkölt je biu tüdi dober. Pa Števan! Trejzo je včasi odpelo plesat. San san si kriv, ali kak bi jaz šou plejsat, če san se na plesi ešče niti ednouk v življenji nej okouli obrno. Sigdar je gékoli pouleg. Pa kak se vömeče pred njou,« se je čemeriu.

»Dobro, ka san šöre küpo. Varaški sta bili radivi, ka sta nej tak samivi sedeli tan prejk od mene,« si je dale mrnjavo in se obračo malo na eden kraj, te pa v drügi kraj, ali ga je sen nikak nej mogo tavzejti.

»Juliš! Lepa ženska. Kak fajni gladek obraz ma. Najbrž je včera bila na trajni. Ščista varaško je oblečena. Lepa je,« so se njemi na ednouk misli obrnile od Trejze k tistoj ženski, ka je na penzonističnon dnevi prek od njega sedela.

»Pa kak mi je vse od svojga moža doj pravila. Ja, zdaj je že devet let ...« so se njemi naednouk zaprle oči in v kmičnoj künji se je začnilo čüti močno frkanje.

»Ka je zdaj tou,« je v strajgi gor skočo, da je pogledno v sveklo sunce, štero je kuka-lo skouz moutno glažojno künjskoga okna. »A, ti si me gor zgono, vrag mačeci! Leko si lačen? Ou, že je seden minoula,« se je friško obrno, mački vlejo malo mlejka, te se je pa napouto proti drvarnici po drouvne drva.

»Dvej meni, eno tebi,« si je mrnjavo, da je v sklejco kuko bilice. Po künji je lepou zadišalo in spravila sta se k zajtrki.

»Ti si moj edini pravi pajdaš,« si je zgučo proti mački, šteri je že svoj prazen talejr začno völizati.

»Ka pa te naj gnes delan,« je skoron strajoma pogledüvo tan ta proti poštiji.

»Samo ga naj nede kaj prneslo tü sé naokouli. Sigdar je bole zvišeni. Naj samo ma tou svojo Trejzo!«

V drvarnici je eno par penjouv narazno razkalo in da se je gor ftegnou, ka bi si malo hrbet nazaj na capaš postavou, se njemi je tak začülo, kak da bi na plouti dverice počile. Stoupo je vö ...

»Ti pa sigdar nika delaš, Gabor,« je stoupila proti njemi Trejza. »Prnesla san ti eno par lejpi prplov. Tou, ka san jaz kaj v ograci letos pa prpouvala, je tvoje ...«

»Števan ti je ogradec skopo.«
»Ja, ali če bi nej tebe vidla, ka letos pa ogradec kopaš, bi jaz tüdi nej«

»Njaj zdaj tou. Malo si na penjá doj sediva, vej je nej mrzlo,« je vzeo Trejzino turbo in go položou nakla. »Pa vala lepa,« je nikak žmetno tou zadnje vöspravo.

»Znaš, Gabor, meni se Števan glij ne vidi, zato ka bi sigdar samo nika zapovidavo pa bi vse ščeou prav meti. »Zdaj mi je žao, ka san nej tebe včera za ples zaprosila. Ti si takši meren«

»Trejza, jaz san ešče v življenji nej plejso. Joj, kelko de pa zdaj že vöra. Ščen v varaš iti. Naj busa ne zamidin,« je gor skočo, vzeo turbo s prplon in odleto notri.

»Nika mi nej trbej. Ka mo v varaši. Ali zdaj moren iti, če san Trejzi tak pravo.«

Friško se je boukše naravno in se napouto proti alomaši.

»Ešče kakše pou vöre de trelou čakati,« si je zgučo in se naslonou nazaj, ka bi do tačas malo zadrejmo. Tejlo njemi je začnilo mejko gračüvati, naednouk se njemi je pa kak v enoj megli pokazala Juliš.

»Ja dobro, ka iden. Mogouče mo go pa gér vido,« si je nevörvano zmravravo, da je znouva oudpro oči.

»Ka, Gabor, že pa ideš v varaš,« so pred njim zacvilile brenze Števanovoga biciklina.

»Ja, sigdar kaj trbej.«

»Nej ka bi si tan najšo kakšo lubico,« se je z njega napravou norca Števan in že vtiston skočo nazaj na biciklin.

Bus je malo za tistin Gabora gor vzeo in gda je Gabor v varaši dojistoupo, si je zgučo: »Ka naj zdaj tü delan? Nika ne nücan,« se je najprle malo vrto, te se je pa napouto v tisto velko boutou, gé vsefelej jesti pa piti odavajou. Že je večkrat tü biu, zatou se je že vse znaou prav ravnati. Pred sebov je tisko koulica, v očaj so se njemi pa blesketale v svekle papere zamotane vse felej škatüle.

»Tou trbej? Vej je pa malo-nej sakši keks ali pa cuker v par paperov zamotani. Te pa smetje ... ka svet ne vej, kama bi z njim. Eden lejpi čokoladi si pa vseeno küpin, ka nemo prazni koulic sé pa ta potačko.«

Ešče si je eno par šörov vzeo in par žemou si je küpo ...

»Dober den, Boug daj! Vi ste najbrž Gabor, če san se nej zmoutila.«

Gabor je včasi prepoznou poznani glas. Tejlo njemi je strepetalou in da se je okouli obrno

»Gospa Juliš, ja kak se je pa tou leko zgoudilou, ka se že pa leko vidiva,« je z žarečin

obrazou nazaj pravo.

»Tou je boža vola. Znate, jaz san si že od vas mislila ... če bi vas leko ešče enouk srečala ... ka sva se včera tak lepou pogučavala.«

Takše sreče je Gabor že dugo nej doživou. Tejlo njemi je trepetalou, lica pa žarela. Da sta stoupila vö z baute je Gabor naednouk segnou v turbo in njoj v rokou potisnou čokoladou. »Kak ste vi fajni človik! Vala lejpa. Niti več ne pounin, gda mi je štoj kaj lejpoga dao. Zdaj vas pa ešče nika prosin. Če ste zatou, stoupiva etan ta v bufet,«

Gaborova glava je igrala in nej se je nikak mogo vred vzeti.

»Kak naj jaz, tak paverskou spravleni iden s touv lejпов gospou v krčmo? Kak se naj kaj tan držin? Kak do me lidje gledali,« se njemi je mlelo v glavi.

»Rade vole. Ešče san nej nikdar s takšov lejпов ženskov v krčmo šou. Lepou vas prosin, ka mi povejte, če se nemo kaj dobro ponašo.«

»Ne bojte smešni. Takšoga človöka san ešče v življenji nej srečala. Vi ote samo za menou, ka va si ešče kaj pogučavala. Meni de lepou.«

Gabor je vse cveou, tak njemi je srce igralou. Dosta sta si kaj pravila, te je pa ednouk Juliš pravila:

»Vöra de skoron poudne. Gda pa mate bus?«

»Poudne! Zdaj moren iti. Vala lejpa za vse,« je friško gor stano in ščeou oditi, ali ga Juliš je prejla za rokou in se njemi zaglednila v oči:

»De van prav, ka se odnes keden pa eti v ton bufeti najdeva?«

»Dobro. Valá,« je nazaj pravo, friško zgrabou svojo turbo in skoron bežečki zavinou za kükeou ta proti alomaši.

... DO MADŽARSKE

Péter Magyar govoril s predsednikom krovne organizacije Madžarov v Transilvaniji

Péter Magyar je na svoji mednarodni tiskovni konferenci prejšnji ponedeljek razkril, da je imel vnaprej dogovorjene telefonske pogovore s predstavniki mednarodnega političnega življenja. Govoril je tudi o tem, da je Viktor Orbán izdal transilvanske/erdeljske Madžare, ko je kot predsedniškega kandidata Romunije podprl Georgea Simiona, ki je sovražou do Madžarov. Po njegovih besedah je veliko ljudi v Transilvaniji glasovalou za Fidesz, ker so bili tudi tam zavedeni. Izjavil je: Vlada stranke Tisza bo madžarskim prebivalcem Transilvanije pomagala pri vsem. Potrdil je, da je pri zavajanju tamkajšnjih Madžarov sodelovala tudi njihova krovna organizacija RMDSZ, kljub temu pa je izpostavil, da se bo vse to pozabilou, saj je volilne kampanje konec, zato bo njegova vlada sodelovala z vsemi organizacijami, ki v zamejstvu zastopajou Madžare. Magyar je obljubil, da bo jasno pokazal, da ni zamerljiv in je odprt za sodelovanje. Kot so poročali mediji, so v nedeljo zvečer vodilni politiki Romunske madžarske demokratične zveze (RMDSZ) čestitali stranki Tisza za njeno dvotretjinskou volilnou zmago.

Donald Trump: Viktor Orbán je bil moj prijatelj

Donald Trump se je v intervjuju italijanskemu časopisu Corriere della Sera prvič javno izrazil o izidu madžarskih parlamentarnih volitev in porazu Viktorja Orbána, poleg tega je ponovno kritiziral papeža Leona XIV. – z novostjo, da se je lotil tudi italijanske premierke Giorgie Meloni, ki je stopila v bran katoliškemu cerkvenemu poglavarju. Na koncu intervjuja je prišla na vrsto tema poraza Viktorja Orbána na volitvah. Ko je govoril o madžarskem predsedniku vlade, je dejal: »Bil je moj prijatelj. To niso bile moje volitve, vendar je bil moj prijatelj, dober človek. Dobro je opravil delo na področju priseljevanja. Ni dovolil, da bi ljudje prišli sem in uničili njegovo državo, kot se je zgodilo v Italiji.«

NAJBOLA ME TAU VESELI

Prvin pri vsikšom rami je bila gazdija, krave, svinje, kokauši so meli, senau so sišili, žetva se je delala. Zdaj taše kmetije že negajo ali samo malo, edna med tejmi je družina Labritz z Gorejnjoga Senika,

stopinje je bilau pa samo tū pa tam kakšni cvet zmrzno. Pa bilau tašo tō, ka pri minus tri je vse zmrznilo. Ne vejm kak je tau, od koga je odvisno tau, leko tau tō nej vseeno, kak dugo je mraz.«

Šanji Labritz ma krave, stere se vanej pasejo.

steri še delajo doma grünt, krmijo svinje pa maro. Tau so oni že pred dvajstimi lejtī začnili, potistim, ka je gazda Šanji operacijo emo na srcej. Zavolo toga je nej mogo v službo odti, tak se je te odlaučo, ka de bola doma na gazdiji delo.

- Šanji, zdaj pri sadovnjaki stojimo. Ti kak gazda, steri se že več lejt s tejm spravlaš, kak vidiš, kakšni pauv baude?

»Zdaj se še ne vidi, zato ka samo zdaj začnejo djablani cvesti. Letos je bola krepša zima bila, kak zdaj v tej par lejtaj pa tau se zdaj vidi, lani tašoga reda smo dosta bola naprej bili, dosta bola je vse cvelo.«

-Leko, ka tau je bila sreča, par dni nazaj je minus tri, štiri stopinje bilau. Če bi djablane cvele te bi zdaj vse tapozeblo, nej?

»Tau nej gvūšno, zato ka bilau tak, ka minus štiri

- Kelko lejt star sadovnjak je tau?

»Tū na kraji, te tri redē sem ge že mejno, tanta kauli tiste kuste so tiste, stere so že prej dvajsti lejt stare. Gnauk svejta sem dosta djabok dojpaubro iz tej drejv, te sem se še bola spravlo z njimi pa ovak tō vsefele smo delali. Zdaj kak je te sadovnjak pri rami, tū zdaj štale baudejo za krave.«

-Vsadovnjaki, česem dobro vido, že zdaj se krave pasejo.

»Dvej leta nazaj mi je sadovnjak zmrzno, te me je svadilo, ka človek samo kosi pa dela zaman, djabok pa nede. Te sem brodo, mamu krave, ka bi bilau, če bi se krave pasle v sadovnjaki. Nut smo je pistili pa vejš, kak lopau so dojezele, kak če bi kosili.«

- Tau bi bilau dobro, če bi se tašoga reda tō leko v

sadovnjaki pasle, gda so na drejvi djaboke.

»Ti bi je lani mogo videti, gda smo je nutpistili, tū pa tam bila ena djabka, depa ka so dosegnile, tisto so vse dojezele. Dostakrat so se še vejn na dveje noge postavljale, aj dosegnejo, djaboke so za nji tak kak nam cuker, vse so naure za njē.«

-Kak pa zaka si se začno spravlati doma z gazdijov?

»Potejm, ka so namé s srcaum operirali, probo sem delo iskat, depa nin so me nej gorvzeli. Zato sem doma začno delati, tak kak sem lado, kak mi je pasalo. Te smo začnili krumpline saditi, tikvi smo meli pa sadovnjak, s tejmi trejmi smo se začnili spravlati tistoga ipa. Vse, ka smo pripauvali, je na odajo bilau, vse smo odali pa leko povejm, naleki smo odali, zato ka lūstvo je iskalo, ka je domanjo. Sledkar so krumplinge malo dojprišli, depa letos pa mam malo več posajeno.«

-Pa kak je s tikvi?

»Letos smo tikvi tō dosta posadili, več kak dva hektara, s tauga vse oli baude. Tau je tak, ka v goščicaj držim, vsigdar samo telko olja naredim, kelko mi trbej. Kak mi oli sfali, tak vsikši dva, tri kedne friškoga delam. Mena se tau bola vidi, kak če bi oli v zmrzovalnik klau, tisto je nej tašo, kak gda friškoga maš.«

-Krave za mlejko maš?

»Nej, krave za mesau držimo, zato ka pojep ma mesnico. Naše krave so vanej, vanej se pasejo, malo če

šarauta vcujdobijo, nišo drūgo krmilo ne polagamo. Gda krave zrastejo, te je tapela v klavnico, zato, ka doma je ne smejš, pa gda je nazaj pripela, te je doma gorobredi.«

-Gda si začno s kmetijov, kelko star je biu tvoj vekšī sin?

Šanji v svojem sadovnjaki

»Jaj, Baug pomagaj, te je še samo tri lejta star biu, zdaj je že štiridvajsti. Zdaj ma eno mesnico, depa tau njema dosta cajta tanese, dosta dela je tau. Gda sem doma, gda cajt mam, te ge njema vcujpomorem. Tau vse sam bi nej lado delati, ge pa spoj nej, zdaj že vpaomet vzemem, že sem nej tak kak prva. Prvin sem bola lejto pa skako, zdaj sem že tak, ka bola pomalek pa mirno. Hči Regina je rodila, zdaj že mam maloga vnuka, dejdek sem grato. Prvin sem vsenakraje lejto, tū sem nut biu, tam sem nut biu, zdaj sem pa tak, če mam pau vōre, te se bola z malim špilam.«

-Zvūn Regine pa Balinta, steri mesnico dela, še maš enga menšoga pojba, Mateja, steri zdaj študira, on de tō na kme-

tiji delo?

»Mate dosta pomaga mena, depa njema že naprej trbej povedati, njema ne morem zazranka povedati, ka mo gnes delali. On se za školnika vči, on cejli svoj čas nutftalano ma. Če konca kedna kaj delati škem, tau te njema

že pondejlek, torek moram povedati. Ranč včera je ušo nazaj v internat pa sem ga pito, v soboto če bi leko mena pomago, ka bi drva kalali. Dva dni sem nej doma, mi je pravo, nekaki pridejo v Porabje pa on tam mora biti. Tau je tau, ka boš ti zdaj, on tō ma svojo delo.«

-Ka študira?

»Ranč tau, ka je sestra Regina študirala, matematiko pa slovenščino. Ge eno rejč ne morem prajti na moje mlajše, leko povejm, ka sem ponosen na njē. Depa dosta se leko zahvalim svoji ženi, ona se je dosta včila pa spravljala z njimi, gda so mali bili. Najbola me pa tau veseli, ka vsi trgé lopau gučijo slovenski.

Karči Holec

Od inda v gnešnji čas

ZIDINE PRIPOVEJDAJO

Prva velka bojna je tudi na slovensko zemlo prišla. Skrak reke Soče (Isonzo) je duga fronta bila. Na njoj

stodji. Zmejs med prvo veliko bojno so ga talanske granate skur cejloga porušile. Više njega na plaminaj

damo, steri kuste pa trde stejne majo. Takše stené, stere ranč štükova granata ne more podrejtj. Ali malo ovak povejdano, aj bi je granata nej mogla podrejtj, v stejni lüjknjo naprajti.

Obej trdnjavi sta že pred prvo veliko bojno bile zozidanivi. Tau nam od toga pripovejda, ka na talanskoj granici z Monarhijo se je bojna čakala. Prvi trdnjavi gnes Bovške kluže pravijo. Z delom so 28. marca leta 1881 začnili. S tau trdnjavo so škeli dolino obraniti, po steroj bi leko neprijatelj tadale nut odišo pa ga skur več nika nej bi moglo dojaviti. Malo prva so trdnjavo zgotovili, cesar Ferenc Joška jo je prišo gledat. Mogli so nebesko brž zidati, ka že za eno leto pa pau so jo zgotovili.

Dosta vsega nam leko dokumenti tadale pripovejdajo. Kak tau, ka v njoj je za 45 dnevov gestija pa pijače bilau. Za segrevanje so meli krejdi 78 mejterov drv, za sveklino 42 kil svejč pa 379 kil petrolija ranč tak. Ja, sodačija mora vse do slejgnjoga grama vözračunati.

lo. Sodačka tehnologija je že tak daleč šla, ka trdnjava je več nej bila za moderno bitje. Zvekšoga je iz velki kamlov zozidana, z železov

je za tau trbelo, ka po poštijj so leko material za zidarijo spravljali.

Trdnjava Gorenje kluže tudi ménje trdnjava Herman ma.

Tak je Bovec po konci bojne vögledo. Lidi v njem že dugo nej bilau več. Dugo je trbelo, ka Bovec je nazaj živi grato.

je do 12 velki bitij prišlo. Na enom kraji je sodačija

gnes dvej trdnjavi (eröd) ali utrdbi stodjita. Vsikša

Na toj fotografiji se lepau leko vidi, v kakšnoj vauskoj dolini trdnjava stodji. Više nje se kuman neka drugo vidi. Tam stodji tisto, ka je od trdnjave Gorenje kluže ostanolo.

Avstro-ogrške monarhije bila, na drugom kraji so je prejk pükš pa štükov Talani gledali. Prvo bitje se je 23. junija leta 1915 začnilo. Po 888 dnevjaj se je soška fronta zgotovila. Prejk 300 000 sodakov je na fronti mrtvi ostanolo. Kvar kaulak fronte je tak velki biu, ka vnauge držine so nej ni-gdar nazaj prišle. Vse tau je minaulo, se nut v historijo napisalo. Depa na vsikšom stopaji indašnje fronte se dosta vsega leko vidi.

Bovške kluže

Mali varaš Bovec pri reki Soči

Gnes trdnjava Gorenje kluže tak vögledo. Na rojstni den cesara Ferenc Joškana 18. avgusta so Talani slejgnje granate na njau strlili, depa nutri več nikoga nej bilau.

rejš v sebi rejš »trdo« ma. Tau znamenüje, ka od velki sodački objektov pripovej-

Depa trdnjavi Bovške kluže je nej bilau usojeno, ka v bojni bi se vö iz nje strejla-

Tak trdnjava Bovške kluže gnes vögledo. Za 2,5 mejtera kustimi stejnami aj bi za časa bitja bilau 176 sodakov, trge oficejrge pa eden padar bi za nji skrb emo.

vküper zvezana. Malo prva je do bitja na Soči prišlo, so sodacke pa štüki vöodišli.

Gorenje kluže

Gorenje kluže aj bi bole moderna utrdba od tiste

Tau ménje nam od časov Napoleona pripovejda. Pa tudi od toga, kak je na tom mestu že ena stara trdnjava stala. Njeni komandant je biu Johann Hermann, tak

Talani so po trdnjavi s štüki pošteno mlatili. Brž se je leko vidlo, kak je tudi trdnjava Gorenje kluže za tiste čase nej moderna bila. 2. avgusta leta 1915 so sodacke Avstro-ogrške monarhije iz nje tudi té štük odesle.

dolenje bila. Kak točkar povejdano, sodačka tehnologija je tau zapovedjala. Leta 1890 so generali na tau gorprišli, kak bi neka nauvoga mogli naprajti. Dokejc so se zgučali je sedem lejt taodišlo, depa dun so jo delati začnili. Najprva pa je v plaminu trbelo kilomejter pa pau dugo poštijj nut vsejšti. Skur eno leto njim

so spomin na njega gor obidili. Štüki pa prvi sodacke so 29. junija leta 1900 nut v trdnjavo prišli. Že za 15 lejt potejm več enoga nej bilau. Točkar smo napisali, ka bitje na soškoj fronti se je 23. junija 1915 začnilo. Nej žmetno vözračunati, kak »dugo« je trdnjava v bitji »živa« ostanola.

Miki Roš

PISALI SMO PRED 30. LEJTI

V 8. številki časopisa Porabje, stera je vöprišla 18. aprila 1996, je Marijana Sukič pod naslovom MADONA, EVITA IN PRVI APRIL zapisala:

»Prvega aprila je bilo tudi na Madžarskem povedanih nekaj šal, zaradi katerih se je smejala vsa država, nekaterim „njihovim izumiteljem“ pa so celo zagrozili s sodiščem. Novinar enega od državnih dnevnikov je bralce seznanil s tem, da bo treba na avtocesti, katera pelje od Budimpešte do Kecskeméta plačevati cestnino. Na madžarskih avtocestah zaenkrat - razen najnovejšega odseka na avtocesti Budimpešta-Dunaj - nikjer ne pobirajo cestnin. Zaradi zavajanja potnikov je koncesijska družba novinarju zagrozila s sodnim postopkom.

Manj sitnosti in več smeha je povzročila druga „vsedrjavna šala“. V županijskem časopisu v Pečuju so objavili, da iščejo gole statiste, kajti prvega aprila bo znana ameriška pevka in igralka Madona snemala v tem podeželskem mestu prizor, v katerem bo tudi sama gola. Kandidatom so obljubili kar visoke honorarje, 150 dolarjev na uro. Ob določeni uri se je na napovedanem kraju zbralo približno sto ljudi, katerim je čez čas zadeva postala sumljiva, sploh pa takrat, ko se je pojavila ekipa dnevnika. Kandidati so se sicer malo jezili, drugih posledic pa ni bilo.

Šalo so zapisali, ker je Madona v tistih dneh res snemala na Madžarskem, in sicer film o Eviti. Producent filma Andy Vajna, ki je madžarskega rodu, je našel v Budimpešti primerno okolje, ki spominja na Buenos Aires v dvajsetih in tridesetih letih. Za madžarsko glavno mesto se je odločil po dolgem iskanju po Španiji, na Češkem, v Pragi itd. K tej odločitvi je prav gotovo prispevalo tudi to, da sta v filmskih krogih Budimpešta in Madžarska znani kot poceni sceni. Tako se je del Budimpešte za nekaj dni spremenil v argentinsko glavno mesto Peronovih časov.

V tistih dneh se je vse vrtelo okrog Madone, če prav je Budimpešta gostila še nekaj slavnihih imen, kot je njen partner v filmu Antonio Banderas ali njegova življenjska partnerica Melanie Griffith. Na sprejemu, ki ga je za filmsko ekipo pripravil glavni župan madžarske prestolnice, je zasenčila tudi režiserja filma Alana Parkerja, svetovno znana umetnika. Banderas in njegova partnerica sta se na sprejemu pojavila le takrat, ko je Madona že odšla. Če lahko verjamemo čenčam, se omenjeni dami ne marata preveč.

Kaj si je Budimpešta obetala od snemanja filma s svetovno znanimi zvezdami? Predvsem to, da bo svetovna (filmska) javnost osredotočena na Budimpešto, to pa bo tako rekoč skoraj zastoj reklama za madžarsko glavno mesto. In kaj je „dobilo“ mesto še za nameček? Prebivalci so doživeli določene nevšečnosti zaradi varnostnih predpisov, zaprtih ulic, prepovedi parkiranja, zamaškov v prometu itd. Novinarji so se večkrat

naveličali čakanja, da bi prišli vsaj do drobnih informacij, kajti zvezdniki, predvsem Madona, so bili za medije skorajda nedosegljivi. Tudi drugače se ni preveč pisalo o snemanju Evite. Domnevajo, da producent ni želel, da bi se preveč razvedelo, da se je večji del izrecno argentinskega filma snemal na Madžarskem. Tako tudi zastoj reklame za Budimpešto ni bilo.

Madona je torej prišla, videla in odšla. Odšel - kaj odšel, odvihral - pa je s kongresa socialistov tudi eden od ministrov Hornove vlade. Minister za privatizacijo je namreč, ko je videl, da ni dobil dovolj glasov za člana predsedstva, zagrozil, da bo izstopil tako iz stranke kot iz poslanskega kluba socialistov ter razburjen zapustil kongres, na katerem se - razen omenjene scene - ni zgodilo nič presresljivega. Predsednik stranke je ponovno postal Gyula Horn, čeprav so v stranki določeni krogi, ki bi želeli predsedniški funkciji (predsednik stranke in predsednik vlade) ločiti. Tudi omenjeni minister si je premislil in preklical besede. Mogoče pa je bil odstop mišljen le kot predčasna prvoaprilska šala, kajti vse to se je dogajalo na predvečer prvega aprila.«

KONJE DRŽI SAMO, ČE MAŠ VOLAU

Pod tem naslovom se skriva intervju Karčija Holec z Ödönom Merkljom:

Kak tau, ka vi, gda je telko traktorov v vesi, še itak konje držite?

„Mi smo furt meli doma konje, moj oča tü pa dja tü, cejlak do gnesden. Prvin nej bilau trno traktorov, vsakši s konjama vozo dumau vsefele, ka

trbelo. Zdaj pa mi že zato nej vrejdo traktor küpiti, ka že malo gröjnta delamo. Dva plüga sam taknjau, samo edan plüg delamo. Pa sploy rad mam konje, zato se je emo do teygamau tü pa še zdaj tü. Te prežem, gda škem, pa na nikuga mi nej trbej čakati.“ Nej se je bola težko spravlati s konjama kak z ednim traktorom?

„Več dela djé s konjama. S traktorom če dolastanejo, tisti tam stoji edan mejsec, če trbej. Nejga z njim niše brige. Konji so nej tak. Pri konji nejga svetka pa nej nedele. Pa düjn bola vörvam konjom kak traktorom. Tü, gde mi mam nji-ve na brgej, s traktorom težko dela, ka nej gna-ko. Leko ka traktor bola brž zrudjé ali povlači, dapa s konji lepšo delo napravim. Gde traktor ojdj, tam vse dolapuklači, dapa konj nej.“ K konjom zato razmeti tü trbej, nej? Ka mislite?

„Tau gvüšno. Tau ne dé tak, ka od ednoga dneva do drugoga se človek v tau nutranavči. Več lejt trbej k tauma. Gda človek konja dé tji-pöjvat, tam tü ne dojde samo tisto, če pejneze v žepki ma. Če stoj nejma volo se s konjom spravlati, te najbaukše če ranč nejma konja. Dja biča na kaulaj nikdar nejmam, zato ka dja konja ne bijem. So takši, steri, če konj ne lada vleči ali stane, te ga z bičom mlatijo. Tau nika ne vala, bola škaudi. Tisti konj še telko ne vleče kak drugi, steroga ne mlatijo. Gnauksvejta smo skur vsakši den v Varaš šli s konji. Zdaj že ranč na foringo ne odim. Bola samo za svoj tau je držim. Ranč je ne podkavam. Zato, ka zvekšoga samo po ledini odijo, na paut pa rejdko dem z njimi. Podkavanje je pa tü nej fal. Zdaj smo tü z gauštje prišli. V takšo mejsta so drva, gde bi z traktorom ranč vcuj nej prišo, tak je vlažna zemla. S konji pa zato pomalek vözvozim,“ pravijo pa dejo znauva v gauštjo, odčec drva vozi-jo dumau. Leko vozijo, zato ka je ta zima gauštjo cejlak nanikoj djala.«

V rubriki NIKA ZA SMEJ, stero je pripravila Irena Barber, so bralci leko med drugim prešteli:

Dvaujo delo si zamerka

Roland, našoga staroga doktora sin, etognauk etak pravi svojimi oči: „Dragi moj oča! Ka naj napravim, da bi ge tü tak dugo leko doktor biu kak ti?“ Oča pa: „Dragi moj sin! Zdaj, gda si postano ti tü doktor, zamerka si dvaujo delo. Betežnomi človeki recept spiši tak, naj ga on ne zna prešteti. Račun pa ma tak daj v roke, naj se da dobro prešteti pa videti.“

Zvün reda

Etognauk je eden mladi človek zvün reda not üšo k doktora. Vse je krvavi bio, s plečaj me je pa vö-stau eden naužic. S slejdnjimi močami se je not prtepo, gda edna starejša ženska etak pravi: „Strašno, ka gnesden vse vö ne najdejo lüdje, samo aj njim nej trbej čakati pri doktorj.“

Vküppobrala Silva Eöry

RAZGIBAJMO MOŽGANE

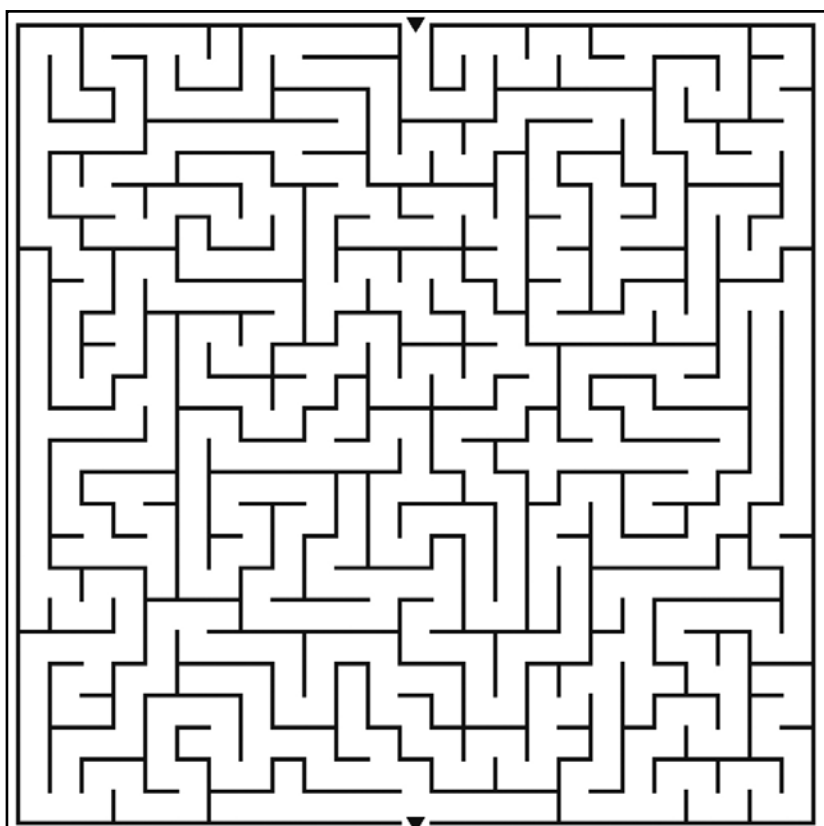
SKANDINAVSKA KRIŽANKA

		AVTOR: MATJAŽ HLADNIK	JESEN ŽIVLJENJA	KAVELJ- ČEK ZA RIBOLOV	ITALIJAN- SKA PEVKA PAVONE	OBILICA, RAZKOŠJE	ŠUMOT, ŠUMENJE	ZDRUŽE- NOST, EVOTIVNOST	KOVINSKA POSODA ZA SMETI
TROŠEK, POTROŠEK							4		
PROSTOR ZA NAVLAČE		2			11				6
SVETLA, KRHKA KOVINA (Sb)									
MADRIDSKI NOGOMET- NI KLUB ZAMAŠEK ZA SOD						9	SHANIA TWIN VELIKA ZVEZA DRŽAV		
POMOČ: ANTANTA MENART NEUM STERA	POVIHNA POŠKOBA	SUKULČ	SKUPINA ALI SISTEM CEVI	KOS DERLA HRÁST Z ZELO HRAPAVO SKORJO		VEČJA SKUPINA PTIC PESNIK KOSOVEL			
SODNI POSTOPEK	7					SANJE STARA MAMA		VELIKAN, KOLOŠ	DELO OBRTNIKA NA DOMU
USLUŽ- BENEC NA RECEPCIJI						3	ŠTAJERSKI KOMIK (TADEJ) LUKA V BIH		
ANGLEŠKA PLOŠČIN- SKA MERA, 4,046 m ²					ORGAN VIDA	NAŠ PESNIK (JANEŽ) V PLE- STENJAK			
SETEV, SEJANJE			8	UTRDIČEV, OKREPIČEV, POVEČANJE UMA THURMAN				10	
PRIPRAVA ZA ODPI- RANJE VRAT	5					MENH, REDOVNIK			
TOPILO ZA LAKE						PRELIV JEDI	1		

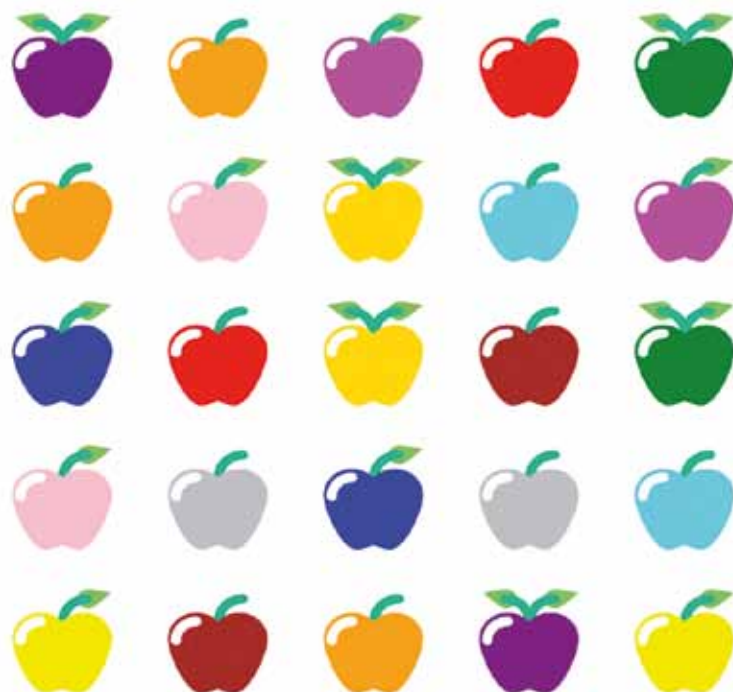
Končna rešitev:

1	2	3	1	4	5	6	7	3	6	8	9	10	11	12	6
---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	---

LABIRINT

RAZLIČNA JABOLKA

Med vsemi sadeži poišči tri, ki so si med seboj povsem enaki!

SLOVENSKI UTRINKI

Oddaja Slovenski utrinki bo na sporedu
TV Slovenija 1 v četrtek, 30. aprila, ob 14.25.

Ponovitev magazina bo na
TV Slovenija 2 v ponedeljek, 4. maja, ob 18.10.

Kratka vsebina:

- 35. obletnica ustanovitve časopisa Porabje
- Velikonočno pokaenje na Gornjem Seniku
- Stoletnica gradnje bogojanske cerkve

Oddajo si lahko ogledate tudi na spletnem naslovu:
<https://www.rtv slo.si/tv/oddaja/84>

TV SPORED

Na naslednji povezavi najdete pregleden spored
TV Slovenija 1 in Slovenija 2 za izbran dan:
<https://tvspored.delo.si/>

GUČIMO

VABILO

Zveza Slovencev na Madžarskem vas vljudno vabi na delavnico v okviru projekta GUČIMO z naslovom:

Kulturna dediščina kot priložnost za turizem in za turistične ponudnike

 29. april 2026 ob 10.00

 **Razstavna dvorana Slovenskega doma
(9970 Monošter, Gárdonyi utca 1)**

PROGRAM

- Predstavitel projekta GUČIMO (45 min)
- Vodeni pogovor o obstoječi turistični ponudbi Porabja in Prekmurja (60 min)
 - Kje se udeleženci vidijo v zgodbi GUČIMO, izpolnitev ankete (60 min)
 - Odmor za pogostitev (45 min)
- Otvoritev in ogled fotografske razstave Artúrja Eklerja z naslovom (30 min)
Naši (Prekmurje in Porabje)

Prijave:

Lilla Bugán

 fasching.lilla@gmail.com

 +36 30 386 0861

Udeležba je brezplačna.

Projekt GUČIMO je sofinanciran s strani Evropske unije v okviru programa Interreg VI-A Slovenija–Madžarska.

ZLATO JABOLKO

Z otroki smo obiskali posestvo Alojza Hanžeka, kjer so oktobra prejšnje leto prvič zunaj meja Slovenije, natančneje

na Gorjem Seniku v Porabju, posejali 2000 zlatih zrn za novo tisočletje. Zlata zrna so posejali v obliki jabolka, ta so simbol rasti, povezanosti in skupne prihodnosti Slovencev z obeh strani meje. Z otroki smo se sprehodili do posestva in si imeli priložnosti ogledati, kako so se posejana zrna že lepo razrasla in upodobila jabolko.

Lara Tivold

Porabje

Tednik Slovencev na Madžarskem
Izhaja vsak četrtek

Založnik
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika
Andrea Kovács

Glavna in odgovorna urednica
Nikoletta Vajda-Nagy

Naslov založnika in uredništva
H-9970 Monošter/Szentgotthárd, Gárdonyijeva ul. 1
T: 0036 94/380 767
E: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk
TOPnet, d. o. o.
Kupšinci 49d, 9000 Murska Sobota, Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Urad predsednika Vlade Madžarske, oddelek za
narodnosti, Zveza Slovencev na Madžarskem
ter Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence v
zamejstvu in po svetu.

Letna naročnina za Madžarsko 2.600 HUF,
za Slovenijo 22 EUR, za druge države 52 EUR oz. 52 USD.

Številka bančnega računa:
HU75 11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

FOTOGRAFSKA RAZSTAVA ARTÚRJA EKLERJA O PREKMURJU IN PORABJU

NAŠI

SLOVENSKI DOM V MONOŠTRU
(9970 Monošter, Gárdonyi utca 1)

ODPRTJE RAZSTAVE:
SREDA, 29. APRIL 2026, OB 13.30 URI

MISEL TEDNA

*Boli kot razmišljaš
pozitivno, več
pozitivenega boš videl
v svojem življenju.*

